

[Introductie Hans Mommaas bij persconferentie Effecten ontwerp-Klimaatakkoord, 13 maart 2019. Gesproken tekst geldt]

Dames en heren, welkom

1.

Vanmiddag presenteren PBL en CPB hun lang verwachte doorrekening van het Ontwerp Klimaatakkoord. De doorrekening heeft plaatsgevonden op verzoek van de Minister van Economische Zaken en Klimaat dhr Eric Wiebes en de Voorzitter van het Klimaatberaad dhr Ed Nijpels.

Aan het PBL is gevraagd te kijken naar de effecten in termen van de uitstoot van broeikasgassen en de kostenefficiëntie. Doen we de goede dingen en doen we ze voor een goede prijs?

De blik is daarbij gericht op 2030, de zichtlijn op basis waarvan de onderhandelaars aan de slag zijn gegaan.

2.

Het zal niemand zijn ontgaan: het Ontwerp Klimaatakkoord zorgt voor een stevige maatschappelijke discussie. Dat is logisch. Klimaatverandering wordt steeds meer zichtbaar, klimaatbeleid wordt in toenemende mate van belang, klimaatmaatregelen worden voelbaar. Niet alleen in onze portemonnee, maar ook in het landschap, in hoe we wonen, wat voor werk we doen, wat we eten, hoe we reizen. Tegenwoordige en aankomende generaties willen graag dat politici en beleidsmakers hun verantwoordelijkheid nemen.

3.

Transparantie en wetenschappelijke kwaliteit zijn centrale aspecten in het werk van het PBL. We lichten dan ook graag toe waarom we dit Ontwerp Klimaatakkoord doorrekenen op basis van de cijfers uit de Nationale Energieverkenning 2017.

Toen de klimaattafels begin 2018 aan de slag gingen deden ze dat op basis van de toen meest recente cijfers. Dat waren de cijfers uit de Nationale Energieverkenning van einde 2017. In termen van die cijfers is de opdracht aan de tafels geformuleerd. In termen van die cijfers hebben de tafelgenoten met elkaar gesproken. In termen van die cijfers zijn eerst voorstellen en later instrumenten geformuleerd voor mogelijke maatregelen richting 2030. Tussentijds de cijfers steeds opnieuw aanpassen zou het onderhandelingsgesprek behoorlijk ingewikkeld hebben gemaakt. Je moet tijdens de wedstrijd de spelregels niet veranderen.

Dat laat trouwens onverlet dat het goed is om bij tijd en wijle na te gaan of je doelen nog wel kloppen. In onze doorrekening van het Ontwerp Klimaatakkoord hebben we bekeken hoe gevoelig onze berekeningen zijn voor actuele veranderingen in de energie en CO2

prijzen. Dat blijkt richting 2030 ruim binnen de gehanteerde onzekerheidsmarges te vallen. Dit najaar gaan we voor de nieuwe Klimaat en Energieverkenning de cijfers integraal opnieuw bekijken aan de hand van de dan actuele inzichten.

Tenslotte: voor alle duidelijkheid, dit alles staat helemaal los van de discussie over de veranderende energierekening. We komende volgende week met een actualisatie van de cijfers voor de energierekening voor 2020.

4.

Zo direct, na de overhandiging van onze rapporten, presenteren Pieter Boot, Sectorhoofd Klimaat, Lucht en Energie bij het PBL, en Laura van Geest, Directeur CPB, de uitkomst van onze analyses. Een verhaal van megatonnen CO₂-reductie, van nationale kosten en van inkomenseffecten.

Opvallend bij de megatonnen CO₂-reductie zijn de ruime onzekerheden. Die onzekerheden, ik benadruk het maar voor alle duidelijkheid, zijn niet de modellen aan te rekenen. Ze weerspiegelen onzekerheden over de verdere uitwerking van de maatregelen en over de keuzes die burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties gaan maken. Daarnaast zijn er ook nog onzekerheden in verband met veranderende externe omstandigheden zoals veranderende energieprijzen, de internationale politiek, CO₂ prijzen, de im- en export van elektriciteit. We moffelen die onzekerheden niet weg door een schijnzekerheid te creëren. We roepen de politiek, het beleid en het klimaatberaad op om zich nadrukkelijk tot die onzekerheden te verhouden, om die mee te nemen in te maken afwegingen, om sturing te geven aan waar het naartoe moet.

5.

Modellen zijn er om een gevoel te krijgen voor relevante keuzes in een onzekere zoektocht naar de toekomst. Modellen zijn geen kristallen bol en geven geen blauwdruk. Modellen maken het mogelijk inzicht te krijgen in ingewikkelde relaties. Ze zijn er om enig houvast te bieden bij te maken afwegingen.

Precies op diezelfde manier zijn burgers op zoek naar houvast in de vele keuzes waarvoor zij staan. Wat is verstandig? Gaan voor een volgende vertrouwde benzinemotor of toch de overstap wagen naar elektrisch? Kan ik het beste nog eens kiezen voor een gasketel of zijn er veilige en betaalbare alternatieven? Hoe kan ik mijn oude woning weer toekomstbestendig maken?

Vanmiddag is er aandacht voor de cijfers, vooral om politici en het beleid te ondersteunen in hun besluitvorming. Onderdeel daarvan vormt het debat over de verdeling van de lasten, zoals tussen bedrijven en burgers en tussen groepen burgers onderling. Maar er is meer. Het zou goed zijn om voorbij de cijfers te komen, richting de alledaagse leefomgeving en richting de samenleving.

Richting de alledaagse leefomgeving door beter aan te sluiten bij de zoektocht van mensen naar keuzecomfort. Hoe kan het klimaatbeleid ons beter ondersteunen bij de noodzakelijke aanpassing van onze woonomgeving, bij de zoektocht naar nieuwe comfortabele vormen van vervoer, bij de verkenning van andere manieren van reizen, verwarmen, eten, kleden?

Richting de samenleving door beter aan te sluiten bij bredere maatschappelijke opgaven. Denk aan de noodzakelijke vernieuwing van de grote fossiele industriële clusters; aan de zoektocht naar nieuwe economische kansen voor de randen van Nederland; aan het aanpakken van de bodemdaling in het Veenweidegebied; aan een duurzame toekomst voor de veehouderij; aan de versterking van naoorlogse woonbuurten.

Hoe we het beleid verder gaan vormgeven zal bepalend zijn voor hoe bedrijven en burgers straks gaan reageren op de plannen: terughoudend, in de verdedigingsstand (not in my backyard), of juist enthousiast, proactief, nieuwsgierig naar de toekomst.

Maar zoals gezegd: vanmiddag ligt de nadruk op de modellen en de cijfers en vooral de resultaten van de analyses. Laura van Geest en ik zullen nu eerst onze publicaties overhandigen aan Eric Wiebes, minister van Economische Zaken en Klimaat, en aan Ed Nijpels, voorzitter van het Klimaatberaad.